Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 143 (16066) | 1932 оной июниин 20, воскресени | Сэн 3 мүнгэн

БҮГЭДЭ АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

БАЙДАГ, АРАД ЗОН ГҮРЭНЭЙ ЗАСАГЫЕ СССР-эй ПОЛИТИЧЕСКЭ ҮНДЭҺЭ ҺУУРИНЬ БОЛОГШО АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЭР ДАМЖУУЛАН ҺЭБЭЛҮҮЛДЭГ»,— гээд шэнэ Конституци соомнай хэлэгдэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ нютагай Соведүүдэй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануud хараалагдаһан байна. Нэн түрүүн арадай депутат бүхэн Соведүүдэй ажал ябуулгын түлөө онсо харюусалгатай болоо.

«СОВЕДЭЙ ДЕПУТАТ БАЙХА ГЭЭШЭ ХҮНДЭТЭЙШЬЕ. ГЭХЭТЭЙ ХАМТА, МҮН АЙХАБТАР ХАРЮУСАЛГАТАЙ ОРЕО ХЭСҮҮ ХҮДЭЛМЭРИ ЮМ. ДЕПУТАТ ГЭЭШЭМНАЙ ЗАСАГАЙ ОРГАНУУДТА ӨӨРЫНГӨӨ ҺУНГУУЛИИН ОКРУГОЙ АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺЫЕ ХАМГААЛАГША БАЙХАҺАА ГАДНА, МҮН НЮТАГУУДТАХИ НИИТЭ ГҮРЭНЭЙ АША ТУҺЫЕ САХИДАГ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ ЮМ», — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглэһэн байдаг.

Энэ талаар хаража үзэхэдэ, манайшье республика дотор бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Мүнөө нютагай Соведүүдэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн хүн бүхэнэй намтартай танилсахада, тэрэнэй үнэхөөрөө арадай түлөөлэгшэ байһаниинь эли харагдана. Манай республикын нютагай Соведүүдтэ хамта 9740 хүн дэбжүүлэгдэнхэй. Энэмнай үнгэрһэн һунгалтада һунгагдаһан депутадуудһаа аһар 235 хүнөөр олоп болоно. Зүгөөр, энээхэн тоо. баримта гүрэнэй хүтэлбэрилгэдэ жинрэй зоной олоороо хабаададаг болоһые, социалис демократиин бодото бэелэлые элирхэйлнэ бшуу. Эдэнэр — бултадаа түбхын түрүүндэ үнэн сэхэ, бэрхэ шударгы ажалаараа, ажал ябуулгаараа, эдэбхи үүсхэлээрээ шалгарһан түрүүшүүл. Тэдэнэй дунда промышленность болон транспортын хүдэлмэришэд, барилгашад ба Байгал-Амарай түмэр замшад, колхозниууд болон совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, эрдэмтэд, багшанар ба врачнууд, уран бэлигтэн болон артистнар, партийна, советскэ, профсоюзай ба комсомолой хүдлмэрилэгшэд бии. Эдэнэр бултадаа хэнииньх хэн гэшгүй эрхимэй эрхимүүд, үргэн олоннитын этигэл найдабариие харюулжа шадаха бэрхэшүүл. Нямэ хүнүүдэй түлөө һунгагшад дуугаа үгэнгүй яаха һэм, үгэхэ байһандань сохом этигэнэбди.

Энээндэ ямаршье гайхал байхагүй. Ушарынь, депутадуудай хүсөөр, эдэбхи үүсхэлээр арадай аша туһада хэгдэжэ байһан юумэн ехэ, саашадаа бүри ехээр хэгдэхэнь дамжаггүй. Тиимэһээ совет хүнүүд эрхим хубүүд, басагадайнгаа түлөө дуугаа үгэхэдөө, арад зонойнгоо энхэ тэниглэн байдалай улам һайжархын түлөө, коммунизмын илалтын түлөө дуугаа үгэһэнөө үнэн зүрхэнһөө гүйсэд мэдэрнэ бшуу.

Эдэ үдэрнүүдтэ Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй долгин улам эршэдэжэ, үргэн дэлисэтэй бөложо байна. СССР-эй алдарта ой — бүхы арад зоной ажабайдалда гүнзэгы удхатай үйлэ хэрэг, партиин ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай, социализмын түүхэтэ туйлалтануудай толотомо гэршэ мүн.

Мүнөөдэр һунгалта — бүгэдэ арадай ехэ һайндэр. Хүндэтэ һунгагшад, бултадаа эдэбхитэйгээр һунгалтада хабаадажа, Үндэһэн хууляар олгогдоһон арюун нангин эрхээ эдлээ!

Коммунистнуud болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй дэбжүүлһэн кандидадуудай түлөө, нэгэ хүн шэнгээр, барандаа дуугаа үгээ!

ВЕНОГУУД ТАБИГДАБА

СОФИ (ТАСС). Г. Димитровэй түрэһөөр 100 жэнэй ойдо зорюулжа, болгар арадай вождиин, уласхооронай коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ хэмжээл ябуулагшын мавзолейн үргүүлэгшэргэдэ июниин 18-да вено. 20.00 удые табиһан байна.

БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, партийна ба түрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, партийна ба түрэнэй хүтэлбэрилэгшэд, ниитын-политическэ эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хабаадаба.

Г. Димитровтэ памятник. «Георгий Димитров болон Пернигэй революционернүүд шахтернууд» гэһэн мүнхэлэлгын комплекс энэл үдэр Перник хотодо баярай оршон байдалда нээгдээ.

НРБ-гэй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Г. Филипов, партийна ба түрэнэй хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев түрүүтэй КПСС-эй делегаци, «Георгий Димитровэй хэрэг ба манай үе сан» гэһэн үласхооронгын теоретическэ конференциндэ хабаадагшад эндэ үнгэргэдэһэн митинг дээрэ байлсаба.

ШЭНЖЭЛГЭНҮҮДТЭ БЭЛДЭНЭ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Анатолий Березовой болон Валентин Лебедев «Салют-7»—«Союз Т-5» гэжэ эрдэмшэнжэлгын комплекс дээрэ ниидэһээр.

Станци дээрэ совет-француз экипажай хүдэлмэридэ бэлдэхэлэй түсэбтэй зохилдуулан, космонавтнууд физико-техническэ ба биологическа туршалгануудые хэһыч тула тодхогдон табигдаһан аппаратуранууdые шалгаба.

Июниин 18-най үдэр станци дээрэ һэргылэмжын хүдэлмэри хэһэн байгаа. Үсэгэлдэр замбуулинай комплексын замыень тааруулан табиба.

Анатолий Березовой болон Владимир Лебедевэй бэенүүд һайн. Ниидэлгын программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. (ТАСС).

АРАДУУДАЙ БАТА БЭХИ НЭГЭДЭЛ

ОЙН БАЯРАЙ ЭКСПОЗИЦИ СССР-эй ВДНХ-да НЭЭГДЭБЭ

Совет засагай жэлнүүдэ манай орон дотор ажалша нүүдэй агуусехэ аха нүхэл мүндэлэн бэхижэһэн байаа. Мүнөө түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй 60 кэйнь ойе тэмдэглэхээ байСССР Союзда арадуудай ленинскэ хани барисаан тогоогдонхой. «Энэ хани барисаан хадаа манай үнэгэ духаг баялиг, совет хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ эгээл нэтэй, эгээл ехэ социализмын туйлалтануудай нэгэнинь болоно», — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлээ үзэн.

Июниин 18-да СССР-эй ВДНХ-да нээгдэһэн «Эбтэй эстэй бүлэ соо» гэһэн экспозици олон үндэһэ яһатадһаа бүридэдэг манай агуусехэ гүрэнэй, республика бүхэнэй амжалта туйлалтануудые тодо хурсаар харуулна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Горбачев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй соёлой министр П. Н. Демичев, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшонор Г. Н. Марчук, З. Н. Нуриев, үюзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй Түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, нинслэлэй партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд выставкэ нээлгэдэ хабаадалсаа.

СССР-эй ВДНХ-гай Выставкын гол комитедэй түрүүлэгшэ академик Г. И. Марчук выставкэ нээһэн байна.

И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой хүдэлмэриләгшэ, Социалис Ажалай Герой Ю. Т. Барулина, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай директорэй нэгэдэхи орлогшо, түүхын эрдэмэй доктор П. А. Родионов, Московско областинн Одинцовско районой «Немчиновка» гэжэ туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалишан З. Г. Загородниева, СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой А. Г. Николаев гэгшэд митинг үзэрэ үгэ хэлэбэ.

БҮГЭДЭ АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

Мүнөөдэр — бүгэдэ арадай, социалис демократиин улам хүгжэжэ байһаниие гэршэлһэн гэрэлтэ һайхан һайндэр ерэбэ. Манай агуусехэ Эхэ орондо хаа хаанагүй, үтлөөнэй зургаан часаа һунгуулиин бүхы участогуудай үүдэн үргэнөөр сэлигдэжэ, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй болон арадай сүүдүүдэй судьяпарые һунгаха һунгалта эхилбэ ха юм.

Совет эрхэтэд нэгэн хүн шэнгээр, түрэл арадайгаа эрхим түрүү хүбүүд, басагадайнгаа түлөө коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй дэбжүүлһэн кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэ байһаниинь мэдээжэ. Юуб гэхэдэ, депутадууд ажалшадай бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд боложо, гүрэнэй хэрэг хүтэлбэрилдэг, ерээдүйн эол жаргалта байдалай ба ажалша зоной аша туһада үнэн сэхээр алба хэдэг этигэмжэтэд гээшэ.

Мүнөө жэлэй һунгалта хадаа түүхэтэ үйлэ хэрэгүүдээр баян сагта боложо байна. Энэ ехэ үдэрые совет арад ажалай болон политическэ дэбжэлтын оршон байдалда, КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиндхэбэриүүдые, нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор найруулагдаһан дурадхалнууд болон тобшодолнуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй эршэтэйгээр дэлгэржэ байһан үедэ үнгэржэ байна. Алдарта партиимнай зохёоһон, холын хараата Эдеэ хоолой программа бүхы ажалшадые, хүн бүхэнние шэн габьяата ажал хэрэгтэ, шэнэ-шэнэ илалтануудта урмашуулан зорижгуулна. Энээниие һаяхан боложо үнгэрһэн КПСС-эй обкомой VII пленум, Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ талаар областной партийна организацин шиндхэхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, үшөө дахин гэршэлэн харуулба.

Үнэхөөрөө,— Эдеэ хоолой программа хадаа ганса-хан хүдөө ажахын ба тэрээнтэй холбоотой һалбариннуудые хүгжөөлгэдэ гол шухала эрьелтэ болоно бэшэ. Тэрэ өөрынгөө шэнжэ шанараар, үргэн дэлисэрээ арадай ажахые һалбаран хүгжөөлгэ ханагаха үшартай. Тиимэһээ һунгагша бүхэн Коммунис партиингаа, совет правительствынгаа гадаадын ба дотоодын политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһанда сэдьхэлээ ханаһаа. Энэ үндэр нэрэ хүндые батадхаһан жэшээ баримтануud барагдашагүй олон, тэрэнние тоолоһоноойшье үлүү.

«СССР-тэ БҮХЫ ЗАСАГЫЕ АРАД ЗОН БАРИЖА

ТЕХНИКЭЕЭ ТҮГЭС БЭЛДЭХЭМНАЙ

Манай ажахын механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые дүүргэмсэрээ орооһо таряа, тэжээлэй ургамалнуудые, үбһэ ногоо хурядаг машина, техникэеэ заһабарилжа эхилээ һэн. Һүүлэй мэдээгээр 12 тракторна косилкын найманиинь, тракторай 8 тармуур, 16 морин тармуурай 12-нь, бухал табидаг 8 агрегадай табаниинь, һүрн хаядаг түхеэрэлгэнүүд бэлэн болгогдоо.

Нигэжэ механизаторнуудная үбһэ ногоо бэлэдхэдэг бүхы техникээеэ июниин 25 болотор дүүргэжэ, тэжээл бэлэдхэхэ шухала кампани зэбсэг түгэс уггаха зорилго табина.

Б. ЗАЙГАНОВ,
Түнхэнэй районой «Маяк» колхозой ахамад инженер.

ЗАҺАБАРИЛГЫН ШАНАР ҺАЙН

Совхозой ахамад инженер Валерий Васильевич Андреев хүдөө ажахын управленинии мэргэжэлтэдтэй телефоноор хөөрэлдэжэ, хэрэгтэй тоо, баримтануудые дамжуулһанай һүүлээр:

—Энэ жэлдэ машина, техникэ заһабарилха хүдэлмэримнай яһала һайнаар, эмхидхэлтэйгээр ябуулагдана. Мүнөө хэдэн звено заһабарилга хэнэ. Орооһо таряанай комбайнуудые заһабариһха хүдэлмэридэ дүршэлтэй механизаторнууд томилогдонхой. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ техникэ залуушуул бэлдэнэ. Эдэнэрнай үдэр бүхэндэ нормоёо дүүргэнэ,— гэжэ хэлээ һэн.

Ажахын МТМ-гэй үргэн салуу хашаа соо ороходо, хүүдинсын үдээр адар томо электро-гидравлическа прессын хүндөөр лус-луус гэхэнь элихэнээр дуулдана. Мүн тийна паспорт бэшэнэ. Хэрбээ ургаса хуряалгын үедэ ямар нэгэн техникын сагһаа урид эбдэршэбэл, заһабарилгын бригадын гэшүүд эсэсэй урмашуулгаһаа хаһагдаха юм. Нигээд ерэхэдээ хүн бүхэн заабол һайн шанартайгаар ажаллахые оролдоно.

—Бидэ мүнөө 30 комбайнай 16-ень бэлэн болгоод байнабди. Заһабарилгада Иван Петрович Рюкин, Демин Давыдович Калашников, Николай Михайлович Бурлаков, Баир Дашиев гэгшэд һайнаар ажаллана. Ажахыдамнай бухал табидаг 16, тракторай 18 косилка, ногоо хэршэдэг «Вихрь КС-1,8» түхэлэй 9. КИР-1,5 маркын 8 машина, мориной 11 косилка, үбһэ тармаха хорёод тармуур, һүрн сомоҳо дүрбэн түхеэрэлгэ заһабарилагдана. Мүнөө бүхыдөө бэлэн болгодожо байнхай,—гэжэ мастер Бадмажап Намжилович Намжилов хөөрэнэ.

Эндэхи заһабарилагшад запасной частиин дуталдахада, элэжэ хуушарһан детальнуудые өөһэдөө гагнажа, хуушаи түхэлдэнь оруулжа һольбэн шэнэлдэг гуримтай. Тиимэһээ заһабарилгань яһала эмхитэйгээр, һаадгүй ябуулагдана гээшэ.

В. ДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): **ахамад инженер В. В. Андреев, мастер Б. Н. Намжилов гэгшэд хөөрэлдэжэ байнад.**

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

САГААН ЭДЕЭ ДЭЛГЭРҮҮЛЭЭЛ

Илангаяа үбһэ тэжээлэй дутамаг байһан үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ бүхы арга боломжо, хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө элсүүлэн хүдэлжэ, манай Баянголой фермын һаалишад, малшад һу һааха түсэбөө, социалис уялгануудаа муу бэшээр дүүргэжэ байна.

Жэлэй түрүүшын хахадта түс фермэ түсэбэй ёһоор 1210 центнер һу һааха ард, тэрэнээ һараар урид дүүргээ һэн. Мүнөө зунай бэлшээриин үедэ һу һааляа үшөө дэшэлүүлжэ, сагаан эдеэ түсэбһөө гадуур ехээр туша-жа байнхай. Манай түрүү һаалишад Д. Ч. Ринчинова, Г-Ж. Жимбеева, М. Д. Банзаргашеева, М. Ш. Гончикова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1025—1083 килограмм һу һаагаад. коллектив соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Бэрхэ һаалишан Дулма Чимитовна Ринчинова үнгэрһэн май һарада бултанһаа ехэ һу һаагаа. Тэрэ даажа байһан бүлэг үнеэдһээ 52 центнер һу абаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 300 шахуу килограмм һу һаанан байна. Тиигэжэ районой бүхы һаалишадай мүрысөөндэ илажа, КПСС-эй райкомой, райгүй сэдкомой дамжуулһын Улаан тугханда хүртөө һэн.

Манай коллектив КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиндхэбэриинүүлые тон ехээр сэдьхэлээ ханан үгтажа, үрмашан баясаад, СССР-эй Эдеэ хоолэй асари ехэ программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха зорилготойгоор ажалайнгаа эршые улам шангадхан хүдэлхэ гэжэ шиндээ.

Түбхын түрүүн һу һаалише үшөөшье дээшэлүүлхэ, илангаяа зунай хүхэ ногооной үедэ гаргаша багатайгаар һу элбэгээр һааха, продукциин шанарыень һайжаруулха арга боломжын бии байһан тухай фермын малшадай һэн үнгэрэгдэһэн суглаан дээрэ олон хүн хэлээ.

Бидэ малаа зунай бэлшээридэ гаргаад байхадаашье, тэжээлэй цехые зогсоонгүй хүдэлгэжэ, талха таряа, хөршэһэн һоложоо һошо бүйдуулжа үнеэдтэ эдюулээбди. Зунай эхеэр ногооной хүсэд гараагүй байхада энэмнай ехэ туһа нэмэри болоо. Мүнөөшье малаа үдэр һүнигүй хээрэ адуулхынгаа хажуугаар, талха таряагаар бүрдуулжа бүйдуулжа үгэнэбди. Тэжээлэй цехтэ малшан И. Шакуров оролдосотойгоор хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэбэб.

Өөһэдынгөө арга боломжнуудые хаража үзөөд, манай фермынхид зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө дүчдаа зэргээр 1100 килограммһаа бага бэшэ һу һаахын түлөө мүрысэхэ гэжэ шиндээ. Энэ үе соо бүхыдөө 1375 центнер һүн һаагдаха юм. Мүн һаагдаһан һүнэй шадаал һаа ехэ хубиниень бэлэдхэлэй пунктда туша-аха, сагаан эдеэнэй шанар, тоһолиные дээшэлүүлжэ, бүхы һүнэйнгөө 80 процентһээ бага бэшыень нэгэдэхи сортоор туша-алаг болохо гэһэн уялга абаабди.

Зунай бэлшээриин үедэ ехэ һу һаахын түлөө мүрысэл гэжэ районойгоо бүхы һаалишадые үрыалһан үүсхэлыемнай КПСС-эй райком, райгүйсэдком һайша-гаа.

В. МАРДАЕВА,
Хоринн районой Удын совхозой Баянголой фермые даагша.

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ ГАРГАНА

Һүүлэй жэлнүүдтэ сагай уларилай таарамжагүй байһан дээрэһээ адууһа малаа бэлшээхэ талаар бэрхэтэйхэн байдалда оронхойбди. Байгша ондо эдэ бүгэдые харааалаа абажа, колхозой правлени, партком, рабочком залуу малаа зунай үедэ холын бэлшээридэ гаргахаар түсэблөө һэн.

Нигэжэ Түпаан гэжэ газарта малай байха зунай байра баригдаһан байна. Энэ түлэ хонидые харууһалдаг колхозой ахалагша хонишон Г. Ц. Ободоевой бригадынхид зөөжэ ерэнхэй. Зунай хура боороһоо хонидоо аршалха, тэрэээ хушалтатай нарабша, хорёо хуһамагууд олоор баригданхай. Уһа хэхэ томо амһарта тодхогдоо. Хонишодой байха һайн гэр бии. Тэдэнэртэ хододоо эдеэ хоол асаргдажа байха юм.

Арангата гэжэ газарта үүсэршэд Очир Дамбинов, Бадма Ринчинов гэгшэд 300 эмэ хашарагаа октябрь болотор адуулжа, таргалуулха даабаритай. Тэдэнэр зунай дүрбэ һара соо даалгагдаһан малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1000 граммда хүргэнэбди гэһэн үндэр социалис уялгануудые абаа һэн. Нигэжэ ажахын дүршэлтэй мал адуулагшад хадын түнга шэмэтэй ногоондо малаа адуулжа, хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүр 100 килограммда хүргэжэ, КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиндхэбэриинүүдтэ харюу болгохоор шиндэнхэй.

Зүбхөөшинн бэлшээридэ Базар Цыденов Николай Дамбинов хоёр 195 залуу мал абаашаад, харууһалжа байна. Тэдэнэр даалгагдаһан малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800—900 грамм-маар нэмээхэ зорилго урдаа табинхай ажаллана.

Ц. СЕМЕНОВА,
Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой профкомой түрүүлэгшэ.

БОЛЗОРЬООНЬ УРИД

«Восточные Саяны» колхозой Таблангуудай һу һаалинии фермын малшад жэлэй эхинһээ хойшо эршэтэйгээр ажаллажа, һу һааха һэрэ бүринүүдтэ түсэбые үүсэн дүүргэнэ. Түс коллектив КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиндхэбэриинүүдые, мүн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлые шудалан үзэжэ байна. Иигэжэ энэ фермынхид түрэл партиингаа, гүрэн түрынгөө табиһан Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитануудые оруулхын тула нилээд оролдолго гаргана.

Эндэхи һаалишад, үхэршэд нютагай Соведүүдэй һунгалтын үдэр хүрэтэр гүрэнэй үүсөөшье дээшэлүүлхэ, илангаяа зунай хүхэ ногооной үедэ гаргаша багатайгаар һу элбэгээр һааха, продукциин шанарыень һайжаруулха арга боломжын бии байһан тухай фермын малшадай һэн үнгэрэгдэһэн суглаан дээрэ олон хүн хэлээ.

Бидэ малаа зунай бэлшээридэ гаргаад байхадаашье, тэжээлэй цехые зогсоонгүй хүдэлгэжэ, талха таряа, хөршэһэн һоложоо һошо бүйдуулжа үнеэдтэ эдюулээбди. Зунай эхеэр ногооной хүсэд гараагүй байхада энэмнай ехэ туһа нэмэри болоо. Мүнөөшье малаа үдэр һүнигүй хээрэ адуулхынгаа хажуугаар, талха таряагаар бүрдуулжа

ХҮГЖЭН ҺАЛБАРЫШ, ЭХЭ ОРОМНАЙ!

БАЯСАМААР ХУБИЛАЛТА

Совет засагай ашаар, Коммунис партиин үдэр бүриин анхарад оролдолгоор, агуухэ ород болон бэшэшье арадуудай аха дүүгэй туһаламжаар буряад ороной, тэрэ тоодо манай нютагай шэг шарай танигдашагүйгөөр хубилаа, хүн зомнай эрхэ сүлөөтэй, зол жаргалтай, баян дэлгэр байдалтай болоо. Хүнэй ганса наһанай үе соо нимэ ехэ хубилалта болоһые хаража, гайхахын ехээр гайхажа, баярлахын ехээр баярлажа ябадаг гээшэб.

Нютагаймнай гүрэн түрын түрүүшын зургаан—Утаага-Далахайн сомоной Совет 1924 ондо һунгагдан бии болоо һэн. Тус сомоной Советдэй мэдэлдэ Оронгодой, Тутхалта, Мүлистэ, Далахай нютагууд ороһон юм. 1926 ондо манай нютагһаа 10 гаран километр холо һуурижаһан Санага нютагта анха түрүүн эхин һургуули нээгдээ бэлэй. Тэнгэ арбаад наһа хүрэжэ ябаһан 26 үхибүүн, хуушан монгол бэшэг үзэжэ эхилһэн юм. 1928 ондо нютагаймнай 9 хүн хуушан монголоор бэшэг уншадаг болоод байгаа һэн.

1930 оной хабар Дабаатын 13 үрхэтэ айл ТОЗ (газар элдүүрилхэ нэгдэл) боложо хамтараа бэлэй. Жэлэй үнгэрөөд байхада тэдэнэр Мүлистын тозойхидтой нииләжэ, «Улаан Туяа» гэжэ колхоз болоһоо түүхэтэй. 1932 оной хабар Далахайн нютагай ажалшад тэдэнтэй хамтараад, «Улаан Далахай» гэжэ нэрэтэй колхозой үндэһэ һуури табигдаһан. Эгээл энэл үеэр Оронгодойдо, Тутхалтада баһал колхоз бии болоһоо байна. Эдэ хамтын ажахынуудые эмхидхэгшэдээр, түрүүшын хүтэлбэрилэгшөөр Бадма Дымпилов, Лубсан Цыренов, Цырен-Доржо Янжапов, Бальжан Доржеев, Бадмажап Тарбаев гэгшэд байһан юм.

Түрүүшын колхозууд багануул, хүсэ шадалаар һула, машина, техникэгүй, ямаршье тарилга хэдэггүй байгаа юм. Гол һалбаринь эбэртэ мал һэн.' Тиихэдээ ашаг шэмэ багатай, нютагай болон һарлаг үүлтэрэй малнууд байһан. Колхозуудай эмхидхэлэй-ажахын талаар һаял бэхижэжэ байтар, Эхэ орондомнай немец фашистнуудай бүлимтарагшад дээрмэдэн орожо, совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн эхилээ бэлэй.

Агуу Октябриин туйлалтануудые хамгаалхаяа манай багахан Утаата-Далахай нютагһаа 137 хүн ошоо юм. Тэдэнэй 71-нииһь Эхэ ороныгоо ерээдүйн сүлөөтэ байдалтай түлөө ами наһаяа үгөө. Дайнай хүндэ хүшэр жэлнүүдтэ нютагаймнай ажалшад — ехэ багагүй, үтэлһэн залуугүй — бүгэдөөрөө бүхы хүсэ шадалаа харата муухай дайсаниие дараха хэрэгтэ зорюулаа. Тэрэ жэлнүүдтэ гүрэндэ хэдэн зуун тонно һуһ, мяхан тушаагдаһан, фронтын жасада хэдэн зуун мянган түхэриг мүнгэн үгтэһэн байха юм. Галсан Доржиевагай, Долгор Садаевагай, Ханда Бадмаевагай, Дулма-Цырен Шагдуровагай ажалай баатаршалга гаргаһан мартагдахагүй.

1956 ондо Дабаата, Утаата тосхонуудтахи колхозууд хамтаржа, нэгэ томо колхоз болоо һэн. Тус ажахы «Байгал» гэжэ нэрэ абаһан байгаа. Түрүүшээр томодхогдоһон колхоз 3564 эбэртэ малтай, тэрэ тоодо 924 үнеэдтэй, 450 адуутай, ашаанай нэгэ автомашинатай байһан юм. 1967 ондо колхоз 41274 түхэриг мүнгэн олзо олоһон. 1958 ондо колхоз, совхоз болгогдоо бэлэй. Тиихэдэ эбэртэ бодо малайнь тоо 4592, тэрэ тоодо үнеэдэйнь 1491, адуунииһь 955 болонхой байһан. Мүнөө совхозой фермэ, гүүртэйгүдтэ зургаа гаран мянган эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 1875 үнеэн, 1300 гаран адуун тоологдоно.

Хэрбээ урдань манай нютагта тарилга хэгдэдэггүй һаа, мүнөө совхознай 500 гаран гектарта тэжээлэй элдэб янзыһ ургамалнуудай тарилга хэнэ. Хүндэ хүшэр хүдэлмэри ехэнхидээ трактор, машиныһ, ониһоо техникыһ хүсөөр хэгдэнэ. Совхоздо мүнөө элдэб түхэлэй 34 трактор, ашаанай, тусхай болон хүнгэн 21 автомашина тоологдоно. Эндэмнай эхин шатыһ хоёр, нэгэ дунда һургуули, соёлой байшан, клуб, хоёр библиотекэ, медицинскэ хоёр пункт, хэлхэе холбооной отделени, телевизионно хоёр ретранслятор, дүрбэн магазин гээхэ мэтэ хүдэлнэ.

Һайн һайхан сэдьхэлтэнэ урагшаа һанаатай, партиин хэрэгтэ, Эхэ ороныгоо үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ, шэнэ түхэлэй хүн нютагтамнай урган гараа. Хамтын ажалда эрхим амжалта түйлан, гүрэн түрын дээдын шагналда хүртэһэн хүнүүд манда олон. Тэдэнэй тоодо бүхы наһан соогоо мал ажаһ дээрэ хүдэлнэн, һаяхан наһа барааһан Ленинэй орденто Ж. У. Цыденов, Ажалай Улаан Тугай орденто Ц. А. Бадмаева болон В. Д. Бадмаев, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан Х. Н. Мархаева, М. Л. Шагдурова, Д. Д. Цыденжапов, арбан долоон жэлэй туршада ажахыемнай хүтэлжэ ябаһан В. Л. Хартаев ороныгоо. Республикыһ габьяата малшанай, мэргэжэлтэдэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнэн хүнүүд үсөөн бэшэ.

Совхозоймнай хүдэлмэришэн болон мэргэжэлтэдэй хүбүүд, басагадай олонхинь дунда һургуули дүүргээд, түрэһэн нютагтаа хүдэлхөөр үлэдэг. Хэдэн жэл һайнаар хүдэлөөд, тэдэнэр дээдэ һургуулида һураха ошоно. Мүнөө нютагаймнай 50 гаран залуушуул Улаан-Удэ, Томск, Омск, Москва болон ороноймнай бэшэшье хотонуудай дээдэ һургуулида һурана. Совхоздо мүнөө дээдэ һургуулитай 15, тэдээнһээшье олон дунда һургуулитай мэргэжэлтэд хүдэлнэ.

Жэл ошохо бүри нютагаймнай хүн зоной ажабайдал һайжарна, тэдэнэр баян дэлгэр байдалтай болонхой. Үмсэдөө хүнгэн автомашина, мотоциклтай хүнүүд олон, айл бүхэн радио, телевизор, холодильник, хубсаһа угааха машинатай гэхэдэ алдуу болохогүй. Һүүлэй хэдыхэн жэлэй туршада нютагтамнай соёлой, дунда һургуулиин, хүүгэдэй саадай, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинадай комплексно пунктын, сомоной Советдэй байшангууд, Тутхалта һууринда соёлой бааза, гараж, байрын хэдэн гэрнүүд баригдаа. Дабаата тосхондо клубай байшан баригдажа, дүүрэхэ болоод байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ совхозоймнай малшад, механизаторнууд муу бэшээр хүдэлжэ гараа юм. Гүрэндэ мал ажалай продукци хүдалдаха жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ һэн. Жэлэй туршада гүрэндэ 5230 центнер мяхан хүдалдагдаа гэхэ гү, али урэанданайхиһаа 166 процентээр ехэ болгогдоо. Хэрбээ урэанда үхэр бүхэн дунда эзргээр 266 килограмм шэгнүүртэйгээр мяханда тушаагдаа һаа, нёдондо 300 шахуу килограммда хүргэгдөө. Гүрэндэ тушаагдаһан үхэрэй мяханай 78 процентнь тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа.

Совхозоймнай ажалшад КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые тон ехэ баяр баясхалантайгаар үгтажа абаад, бүри мүнөө жэл гүрэндөө мяха, һү болон мал ажалай бэшэшье продукци ехээр үгэхэ гэжэ оролдожо байна. Малай үбэлжэлгэ, түл абалга, тарилгын хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэрөө. Гүрэндэ нёдондоной энэ үеынхиһөө гурба дахин ехэ мяхан хүдалдагдаа.

И. СЫРЕНОВ,
ажалай болон дайнай ветеран.

ЗАЛУУШУУЛ — МАНАЙ НАЙДАЛ

СОВЕТ Социалис Республикануудай Союзай мүндэлгэхэ үедэ би жэлтэйхэн үхибүүн ябаһан гээшэ аабзаб даа. Тиимэһээ манай агуухэ үрэнэй түүхын минии наһантай тудалдаһандэнь угаа омогорходогби.

Үглөөгүүр эртэ сабшалангаа уһалхаяа гарахадам Уланаймнай туша хойноха Шошотын үндэрэй сахюур сагаан орой огторгой өөдэ дүүлин, мандажа байгаа наранай гэрэл доро гайхамшаг гоёор ялалзач харагдадаг. Сабата малгайтай эдэ орьёлнуудые хараха бүрэз сэдьхэлдэм һайхан мэдэрэл түрэжэ, элдэб бодолнууд толгой соом ородог. Үргэмжэтэ түрэл дайдам хэды һайхам даа! Хадын хормойһоо тунгалаг уһаар һайлан урдаһан харьялаа горходой шууран, тэдэнэй эрьеэр һалбарһан сэсэглэһэн үлир мойһоной хангал.

Арбан зургаан наһандаа Баян-Гол нютагаа орхижо, Хөөгта хото зориһон хүм. Тэрэ үедэ түрэл яраднай эрдэмэй түлхюур гартаа барижа, социалис удхатай соёлые зохёон байгуулжа захалаа һэн. Илангяа багшанар хэрэгтэй байгаа. Тиимэһээ би зориһондоо хүрэхэ хүсэлтэй Хөөгтын багшанарай учигшидта оробоб. Тэрэ үеын залуушуулай ажабайдал бадаран бурьялжа байдаг һэн. Эгээл тэрэ сагта «комсомол арюухан солоёо» дурдуулан, арад зоныйнгоо ажал хэрэгүүдтэй танилсажа, хамтын жагсаалда хабаадалсажа, ничтэ-политическэ хүдэлмэриин эмта танижа, онһыень ойл-оһон хүм. Училищи дүүргэһэнэй удаа Бэшүүрэй райондо ізгэ жэл хүдэлөөд байһанаа, 1941 оной апрель һарада сэрэгэй албанда мордоббб. Агуухэ ороноо Байгалһаа баруун хилэ хүрэтэр хүндэлэн гаталжа, һаяхан сүлөөлэгдэһэн Баруун Белоруссиин Барановичи хотодо буубабди. Һара хахад рэдистын һургуулида һураад байхадамни, дайн эхилшэбэ. Урда үдэрынь взводоороо табилга ебажа, горсад ошожо, үдэшэ орой болотор амарбабди. Үглөөдэрынь нэгэ часаар орой бодохо зубшөөл манда үгтэһэн байгаа. Харин гэнтэ үглөөнэй 5 часта сэрэгэй дохёо татаад, түгэс бэлэн болоходомнай, радиостанци һахиһыемнэй эльгэбэ. 3 хоног тэндэ байһанаймнай удаа 2 немецкэ самолет ниидэжэ ерээд, эндэ-тэндэ бомбо хаяад, үгы болошобо. Һүүлдэ хүрезэлэгдэ ороһоноо мэдээ һэмди. Немецүүдые добтолоод, өөһэдынхидтөө ябажашье һаань гараха зорилго бидэнэй урда табигдаба. Тэдэ энэнь үнэн дээрээ бэрхэтэй байшоо. Гурбан һара соо ой соогуур, ехэнхидээ һүниндөө ябажа, эдэз хоол үгы шахуу, үбшэн зоболонгые дүүрэн үзэжэ, немецүүдтэй тулалдаһаар 1941 оной октябрь һарада Орёл хото шадэр өөһэдынхидтээ хамтарбэбди. 1943 он болотор хэлхэе холбооной сэрэгүүдэ алба хэһэнэй удаа хэлхэе толбооной сэрэгэй училищида 4 һара соо һураже гараад, Курска фронтдо ротын командирай орлогшо боложо эльгээгдэбэб. Энэл жэлдээ Коммунис партиин гэшүүн болоо һэм. Һүүлээрнь сэрэгэй-политическэ училищи дүүргээд, Украинска фронтдо политическэ хүдэлмэрилэгшөөр томилогдооб. Тэрэл фронтын сэрэгэй бүридэлдэ Чехословакиин ниислэл хото Прагада дайнай дүүрэтэр ябааб. Дүрбэн жэлэй туршада байлдаануудта хабаадажа ябахадаа нэгэшье дахин шэрхэтээгүйб. Зүгөөр хүреэлэлгэһээ эхилээд, ооёо хүндэ байдалда оло дахин ороһоо аабзаб даа.

Дайнай үедэ политическэ хүдэлмэриин удха шанар үгаа ехэ гэжэ мэдээжэ. Энээн тухай Л. И. Брежнев «Бага газэдэ» гэжэ ном соогоо тон зубаэр бэшэнэ. Тэрэ еөрөө полит-хүдэлмэрилэгшэ ябаа хадаа, тиигэжэ бэшэхэ дүүрэн эрхэтэй. Леонид Ильич Брежневтэл адляар 1-дэхи Украинска фронтын бүридэлдэ полит-хүдэлмэрилэгшэ ябаһандаа омогорходогби. Үлаан Одоной орденоор, Берлин, Прага, Венэ хотонуудые эзэлһэнэй түлөө медальнуудаар шагнагдаа һэм.

Дайе үзэһэн хүн хадаа түрэл партиингаа эб найрамдалта политикые үнэн зүрхэнһөө дэмжэгшэб. ООН-ой Генеральна Ассамблейн тускай хоёрдохи сессидэ Л. И. Брежневэй эльгээһэн бэшэг соо найрүүлһанай ёһоор, Совет Социалис Республикануудай Союз ядерна буу зэбсэгые түрүүлэн тэрэглэхэгүй гэһэн үялга дааже ябаһаанинь түйлай ехэ үдха шанартай, Юрэдөө, дайн хэдэшье хэрэггүй. Энээн тухай хөөрэлдөөн бүхэндөө колхозойнгоо ажалшадта хэлэжэ ябадагби. Дайнай дүлэн сэсүүр гараһан бидэ, фронтовигууд, эдэ бүгэдые үзөөгүй залуушуулда дайнай зоболон гасалан тухай хогоноо хөөрэжэ ябаха үялгатайбди.

Амгалан тайбан байдалда арад зоныйн Эдэз хоолэй программа соо партиин табиһан асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхэ бүхы арга боломжотой. Энэ программые богони болзоор соо бодото хэрэг дээрээ бэлүүлэх ёһотойбди. Тиихын тула дээрэһээ захирэлта, заабари хүлөзнгүй, нютагай эрхэ байдалтай зохилдуулан, саашанхи хүдэлмэриинтөө гол шэглэл тодорхойлхо зэргэтэйби. Манай Баргажан нютагай эрхэ байдалда үбэл бэлэдхэлгэ Эдэз хоолой программые бэелүүлгын гол шэглэлынь болоно ха юм. Иимэ тодорхойлолто партиин районно комитедэй хэһэниинь тон зүб гэжэ тооломоб.

Пенсидэ гарабашье луговодоор хүдэлнэб. Уланай баруучурдахана 56 гектар газэрэй олон жэлэй ногоон намда даалгагданхай юм. Урэанда гектар бүхэнһөө 36 центнер абаа һэм. Нёдондоной-ше ган гасуурта дунда эзргээр 21 центнер абааб. Энэ хабартаа сабшалан дээрээ нилээд хүдэлмэри дүүргэбэбди. Сэһа тогтоогообди, минеральна үтэгжүүлгэ оруулаабди. Уналалга һайнаар хэхые ороолдообди. Зүгөөр энэ зучай эхинһээ манай нютагта ехэ гандуу байба. Тиимэһээ үбэр бэлэдхэлгээ, бүри эмхитэйгээр үнгэргэхэ ушартайбди. Харюусалгата энэ хүдэлмэриин тодорхой түсэб тээсгэн пеотокомой заседани дээрэ батаалагдаа һэн. Тэрэниие дүүргэлтэ имагтал манай гарта. Энэ үедэ үбһэшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулха хэрэгтэй. Политическэ хүдэлмэриин дүшэ гаран жэлэй дуй дүршэлтэй хадаа гол хүдэлмэриингөө хажуугаар ниитын олон үялга дүүргэгшэб. Һураалалай жэлэй үедэ пропагандистаар хүдэлдэгби. Харин хабарай тарилгын, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ механизаторнуудай дунда ойлгуулэмжын хүдэлмэри ябуулдагби. Юрэдөө, колхозойнгоо партийна комитедтэ шадал зэргээрээ туһалхые оролдодог гээшэб. Хамтын хэрэгэй түлөө тэмсэхэ гээшэ нангин хэрэг, манай совет ажабайдалай ёһотой шэнэжэ шанар болоно.

Дайнай һүүлээр би колхозой түрүүлэгшээ, парторгоор, комплексно бригадын бригадираар, сомоной Советдэй түрүүлэгшээр хүдэлжэ гарааб. Энэ жэлэй һүнгэлтын үедэ намэйе агитпунктые двагшаар томилоо. Эндэ нилээд хүдэлмэри хээбди. Нэн түрүүн һүнгэлшэдай эрилтэ, захяанүудые шэнжэлхын тула дурадхал, зууршалгануудэй хэйрсаг табяябди. Тиигээд районой, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар үлэлгэнуудые үнгэргөөбди. Агитпунктынгаа таһалга соо дайнай ба ажалай ветерануудта зорюулагдаһан «Ветеранүүдта—алдэр солоо!» гэһэн стенд үлгөөбди. Тэрээн дээрэ нютагаймнай эгээл хүндэтэй 24 хүнэй фото-зурагтүд бии юм. Илангяаа залуу һүнгагшад тэдэнние харахадаа, мүнөөдэрэй жаргалта байдалай түлөө эсэшэ сусашагүйгээр хэд тэмсэ бэлэй гэжэ ойлгоод, уг залгамжалуулан, тэдэнэй ажал хэрэгые үргэлжэлүүлжэ, Совет гүрэнэйнгөө хүсэ шедалые улам бэхижүүлэх ёһотой ха юм.

Б. ЭРДЫНЕЕВ,
дайнай ба ажалай ветеран, Баргажанай районой Уланай колхозой лугогод. полит-эмхидхэлшэ.

МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭРНҮҮД

ҺҮНГАЛТАЙ МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭР

Бүри бага байхаһаа хойшо энэ үдэрые мартадаггүйб. Һүнгалтын болохо үдэр эсэгэмнай хэээ хэээнэйхинээ эртэ бодожо, һайн хубсаһаяа үмдэжэ эзнээд, һүнгуулиин пункт — һургуули тээшэ ошохо. Харин эжымнай энэ үедэ элдэб амтатай эдеэ бэлдэжэ, туха сүлөөгүй пеэшэнэйнгээ хажуугаар эрьелдэхэ. Эдихэ юумэеэ бэлдэжэ дүүргэһэн хойноо баһа гоёор хубсалаад, һургуули тээшэ алхалха.

Бидэ дүүнэртээ эдэ бүгэдые хаража, ехэ һайндэрэй болохоёо байһые мэдэрдэг бэлэйбди. Гэр соогуурнай хамар сорьёһоо амтатай хэшуухан үнэр бидэнэйшье досоо баяр түрүүлжэ, соогой хухюнүүд унтэриһаа гуйлдэжэ бодогшо һэмди. Тиихэдэ бидэ һунгалта туһай юу мэдэхэ баһагаабибди. Харин мүнөө болоод байхада энэ ехэ үйлэ хэрэгэй ёһотойл һайндэр ородог байһанииһь ойлгостой.

Һунгалтада түрүүшынхээ хабаадаха гээшэ тон ехэ удха шанартай. Энээндэ хабаадаха эрхэтэй болоходоо гүйсэд наһаяа хүсэжэ, Эхэ ороныгоо эрхэтэн болоно гээшэбди. Арбан найматай болоһон залуу хүн бүхэн һунгаха ба арадай депутадуудай нютагай Советдүүдтэ һунгадаха эрхэтэй болоно. Иихэдээ бүхы хүчүүдтэй адли тэгшэ эрхэтэй, гүрэнөө хүтэлбэрилсэжэ байха арганай болоно бшуу.

Зунай үе һэн. Бидэ нютагтаа түрүүшынхээ һунгаха хүбүүд, басагад суглараад, үглөөгүүр эгээн түрүүлэн һунгаха гэжэ хөөрэлдөөд, Байгал далайгаа эрьелдэхэ. Эдихэ юумэеэ бэлдэжэ дүүргэһэн хойноо баһа гоёор хубсалаад, һургуули тээшэ алхалха.

Бидэ дүүнэртээ эдэ бүгэдые хаража, ехэ һайндэрэй болохоёо байһые мэдэрдэг бэлэйбди. Гэр соогуурнай хамар сорьёһоо амтатай хэшуухан үнэр бидэнэйшье досоо баяр түрүүлжэ, соогой хухюнүүд унтэриһаа гуйлдэжэ бодогшо һэмди. Тиихэдэ бидэ һунгалта туһай юу мэдэхэ баһагаабибди. Харин мүнөө болоод байхада энэ ехэ үйлэ хэрэгэй ёһотойл һайндэр ородог байһанииһь ойлгостой.

Һунгалтада түрүүшынхээ хабаадаха гээшэ тон ехэ удха шанартай. Энээндэ хабаадаха эрхэтэй болоходоо гүйсэд наһаяа хүсэжэ, Эхэ ороныгоо эрхэтэн болоно гээшэбди. Арбан найматай болоһон залуу хүн бүхэн һунгаха ба арадай депутадуудай нютагай Советдүүдтэ һунгадаха эрхэтэй болоно. Иихэдээ бүхы хүчүүдтэ адли тэгшэ эрхэтэй, гүрэнөө хүтэлбэрилсэжэ байха арганай болоно бшуу.

Зунай үе һэн. Бидэ нютагтаа түрүүшынхээ һунгаха хүбүүд, басагад суглараад, үглөөгүүр эгээн түрүүлэн һунгаха гэжэ хөөрэлдөөд, Байгал далайгаа эрьелдэхэ. Эдихэ юумэеэ бэлдэжэ дүүргэһэн хойноо баһа гоёор хубсалаад, һургуули тээшэ алхалха.

Манай гүрэндэ һунгалта ёһотойл һайндэр мэтээр үнгэргэдэгээ гээшэ. Энэ жэлэй арадай депутадуудай нютагай Советдүүдтэ, арадай судьянарые һунгаха һунгалта бүри ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, совет хүн бүхэн эдэ үдэрнүүдтэ СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор үгтахын түлөө оролдожо, шэн зориггойгсор ажаллажа байна.

Манай электро-гагнууршадай бригада һунгалтын үдэрые эрхим амжалтануудаар үгтаба. Байгша оной хахад жэлэй түсэб үни дүүргэгдээ. Мүнөө бидэ август һарын даабарлар ажаллажа байнабди. Хахад жэлэй түсэбнөө гадуур нэгэ баржа бүтээжэ гаргаабди. Энэ манай ажалай бэлэг гээшэ.

Бригадамнай арбан зургаан гэшүүдһээ бүридээдэг. Булта электро-гагнууршад. Бидэ нэгэл һанал эрмэлээлтэйгээр, нэгэл зорилготойгоор хүдэлдэг гээшэбди. Тиимэһээ ажалай ехэ амжалта түйлагдана ха юм. Манай бригада арбадахи табан жэлэй түсэб болзорһоонь үрид дүүргээ һэн. Үнгэрһэн жэлэйшье түсэб элүүлэгдээ. Нёдондо бригадымнай гэшүүд бии байгаа арга боломжоёо хараха, тооложо үзөөд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб гурбан жэл долоон һара соо бэелүүлээр шидэһэн байна. Энээниие бэелүүлээ арга боломжо дүүрэн бии. Мүнөө бидэ графиһаа холо уридшалан ябанабди.

Хоёрдохёор, гэшүүн бүхэнэйнгөө мэргэжэлые дээшэлүүлһэнэй ашаар энээниие түйлаха байнабди. Жэл бүри бидэндэ залуу хүбүүд ерэдэг. Тэдэниие түргэн мэргэжүүлэх гээшэ бидэнэй үялга мүн. Энэ таларр мөнгэй бригадир, Ажалай Улаан Тугай орденто В. П. Степановай хубита ехэ. Тэрэ залуушуулые хүдэлгэжэ шадаха, хүн бүхэндэ зохидхоноор хандажа, туһатай зүбшөл, тэрүү зохид заабари үгэдэг, ёһотой һурган-хүмүүжүүлгэшээ юм. Би тэрэниие багшамни гэжэ тоолодогби. Энэ мэргэжэлэй бүхы нюсануудые энэ хүнэй хүтэлбэри доро олоо гээшэб. Бригадымнай диилэнхинь залуушуул, ВЛКСМ-эй гэшүүд. Булта ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Манай заводһоо нютагай Советдүүдэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй хахадынь шахуу залуушуул. Мүнөөдэр бидэнэр тэдэ арадай түлөөлэгшэнэрэй түлөө дуугаа үгэжэ, гүрэн түрээ хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ хабаадалсаба гээшэбди.

М. ДИМОВ,
Улаан-Удын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн, ВЛКСМ-эй гэшүүн.

ХОДООД УРАГШАА ҺАНААН

ЭРБЭЭ нэгэ заримашуулай бэеынгээ амарые хараад лэ хүнгэхэн, олзотойхон ажал бэдэрээд ябадаг һаань, нүгөө зарим хүнүүд хүдэлмэриин эгээл хүшэр хүндыень бэедээ даажа абадаг, хамтын хэрэгэй түлөө ходо оролдожо, бэеэ гамнангүй ябадаг ха юм даа.

Лайдан Жимбеевичые эгээл тиимэ үнэн сэхэ, урагшаа һанаатай, ёһотойл һайхан хүсэл эрмэлээлтэй хүн гэжэ хэлэхэ байнаб. Тэрэнэй ажабайдалай намтартай танилсахада, эдир залуухан наһанһаа захалаад лэ мүнөө хүрэтэр дайшалхы болон ажалай гайхамшаггай ехэ габьяатай, арюун сэбэр, алдартайшье зам гаталжа ерэһэн байна. Ажалайнь дэбтэрэй хүүдаһануудые ирахадагүй, али ехэ данса соо суглуулагдаһан ебхэрэгэ зүгаан Хүндэлэлэй грамотанууд болон амаршалгын бэшэгүүдые уншахада энэ хүнэй үдэр, жэл бүхэнэй ажалайнь таһаршагүй ута харгы, туйлаһан үрэ дүнгүүдынь нюдэнэй урдуур тобойн харагдахадал гэнэ.

Эдир залуухан наһандаа Лайдан Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнда хабаадалсажа, 1943 оныоо эхилээд, 1945 он хүртэтэр немец фашистнуудтай эрэлхэг зоригтойгоор тулалдаһан байна. Нэгэдэхи Прибалтийска фронтын сэрэгшэдэй дунда ябалсажа, Балтиин далайн эрье зубшаад байһан Совет ороной, Польшын хото городуудые дайсанһаа сүлөөлэлсөө һэн. Тэрэнэй дайшалхы габьяае гэршэлһэн долоон медаль энгэртэнь яларжа байдаг. Бүхыдөө тэрэ эгээл 7 жэлдэ солдат хубсаһанһаа һалангүй совет арадай амгалан байдалые хамгаалалсаха үшартай болоо. Гэртээ бусажа ерээшэн гү, али хонишон болоод хүдэлжэ туршаа һаа яахаб гэжэ үниһөө хойшо сэдьхэдэг бэлэйб. Тэрэ баһа бираһагүй аа гүб гээд мэргахаш,— гэжэ мүнөө Лайдан Жимбеевич хөөрэдэг.

Мүн баһа нэгэ зариман: «Адууһа малаар носолдохоёо яатараа һайхашаагаабши. Хаяһыш саошань. Эдеэ эрихэгүй автомашинадаа һуугаад, үгышье һаа, шахтадаа ерынгөө халаанда хүдэлжэрхёод, һанаа амар ябаха юм гүбэ»,— гээдшье хэлэдэг һэн.

«Үгы даа, хонишон болоод лэ үзэхэ байна» гэһэн бодол һанаа сэдьхэлыень улам ехээр эзэлдэг болобо. Тиигээдшье колхоз, совхозуудта малшад, хонишод дуталдана, зарим ушарта энэ ажалда хүдэлхэ ямаршье эрмэлээлгүй, юрэл дайралдаһан хүнүүдые энэ ажалда табихашье баатай бологдоно гэжэ дуулахадаа, хүсэлһэнөө заатагүй бэелүүлхэ гэжэ шиидэбэ.

НАЙМАН жэлэй саана Лайдан Шарапов, тиихэдэ Иваягын туршалга-үйлэдбэриин ажадаа, директор һайн ойлгожо байгаа.

— Энэ хонидой нэгэ отара тушаажа абагты. Тэндэхи ахалагша хонишонинь ходо архи ууна, хонидоо ёһоор адуулна, эдэлүүлнэгүй. Тэдэнь муудажа байна. Һайн харууһанда байгаа һаа, хурьгадые олоор, ноохошье ехэ үгэхээр хонид юм,— гэжэ ажахын хүтэлбэрилгэшэ хэлээ һэн.

Тэрэ гэһээр жэл үнгэрөөд байхада Лайдан Жимбеевич Должит Аюшеевна хоёрой дээжа э абаһан тэдэ хонидынь танигдахаар бэшэ тарган һайнууд болоошоод байгаа бэлэй. Түрүүшын жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга, удаадахи гурба-дүрбэн жэлдэ бага 102—105 хурьга алгадгүй абажа түлжүүлээ. Урэанда тэдэнэр отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө дунда эзргээр 117 хурьга, нёдондо — 110 хурьга абажа томо болгоод, хонин бүхэнһөө 4,6 килограмм ноойо хэйшалаа. Байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга абаад, тэдэнээ түс бүридэнь 22 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгаажа түшаабэ.

— Энэ жэлдэ хонидная хүсэ шедалаар һайн ондо ороо. Нооһон нёдондоной-хиһоо ехэ хайшалагдаха ёһотой. Бэлшээриин ногооншье үнгэрһэн жэлэйхиһээ дээшээ. Хонид бүри май соо ногоондо садзад байгаа һэн,— гэжэ ахалагша хонишон урмашан хөөрэнэ.

Гүн Сабаг гэжэ урдуураа хадаа, директор һайн ойлгожо байгаа.

— Энэ хонидой нэгэ отара тушаажа абагты. Тэндэхи ахалагша хонишонинь ходо архи ууна, хонидоо ёһоор адуулна, эдэлүүлнэгүй. Тэдэнь муудажа байна. Һайн харууһанда байгаа һаа, хурьгадые олоор, ноохошье ехэ үгэхээр хонид юм,— гэжэ ажахын хүтэлбэрилгэшэ хэлээ һэн.

Тэрэ гэһээр жэл үнгэрөөд байхада Лайдан Жимбеевич Должит Аюшеевна хоёрой дээжа э абаһан тэдэ хонидынь танигдахаар бэшэ тарган һайнууд болоошоод байгаа бэлэй. Түрүүшын жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга, удаадахи гурба-дүрбэн жэлдэ бага 102—105 хурьга алгадгүй абажа түлжүүлээ. Урэанда тэдэнэр отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө дунда эзргээр 117 хурьга, нёдондо — 110 хурьга абажа томо болгоод, хонин бүхэнһөө 4,6 килограмм ноойо хэйшалаа. Байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга абаад, тэдэнээ түс бүридэнь 22 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгаажа түшаабэ.

Хаяһаа ябахабши. Аргагүй. Эдэ-ниие ходол дахажа, тогтоожо, залажа ябаад адуулхадал һайн гүб даа.

ЭНЭИШЬЕ мэдэһээр эхэ хонидые харууһалдаг хүнэй ажал гансахан энээгээр дүүрэнэ бэшэ. Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, хээлитэй байхадань зүбөөр шэнжэ

үнөөдэр—Медицинын хүдэлмэрилэгшын һайндэр

ЭРИЛТЭ ШАНГА, УЯЛГАМНАЙ ҮНДЭР

ғы совет арад, тэрэ тоо-
анай республикын ажал-
КПСС-эй XXVI съездын
дэбэринүүдые бэлүү-
СССР-эй байгуулагда-
60 жэлэй ойе нэрэтэй
тойгоор угтахын түлөө
эрһэн бүгдэ арадай со-
ис мүрысөөндэ оролсоод,
н нэгэдэхи табан жэлэй
дохи жэлэй түсэбүүдые
алтатайгаар дүүргэжэ
а. Республикымнай про-
ленна болон хүдөө ажа-
үйлэдбэриин байгша оной
рын дүнгүүд энэ эниие
р гэршэлнэ. Эдэ амжал-
удые туйлаха хэрэгтэ
зоной элүүрые хамгаал-
албанай хүдэлмэрилэгшэ-
оруулһан хубита бии гээд
а баяртайгаар, омогор-
йгоор тэмдэглэхэ байнаб.
ай орон Медицинын хү-
эрилэгшын үдэрые нү-
й Соведүүдэй һүнгалтын
охо үдэр тэмдэглэхэнь
э. Совет социалис демок-
ин хүгжэн мандалгын
ртэй тудалдаһаниинь гүн-
м удха шанартай: дэлхэй
э эгээн түрүүшын социа-
гүрэн—СССР орондом-
түлбэригүйгөөр медицин-
хангалга абадаг ушар со-
хүнүүдэй ажаһуудалай
ажые, манай совет демок-
ин бэелэлые эли тодоор
шэлэн харуулна бшуу.
Республикымнай медици-
н хүдэлмэрилэгшэд КПСС-
XXVI съездын тодорхойл-
«1981—1985 онуудта,
1990 он хүрэтэрхи үедэ
СР-эй Экономическа болон
диальна хүгжэлтын гол шэг-
нүүдэй» ёһоор медицинын
и зургаануудай тоо оло-
руулхын, медицинскэ хан-
га һайжаруулхын, хүдэл-
ришэдые, хүдөө нютагуу-
ажалшадые. элүүр энхэ
элгахын түлөө бүхы хүсэ
далаа, мэргэжэл шадаба-
а зорюулжа байна. Манай
спубликын элүүрые хам-
лгын органууд КПСС-эй
XVI съездын түүхэтэ шид-
бэринүүдые, КПСС-эй ЦК-
й, СССР-эй Министрнүүдэй
ведэй элүүрые хамгаалгын
уудалаар 1977 ондо бата-
н абаһан, мүн КПСС-эй
комой болон республикын
инистрнүүдэй Советэй 1978
ой февралиин 21-дэ батал-
һан «Республикын хүн зо-
ной элүүрые хамгаалгые саа-
шадань һайжаруулха хэмжэ
ябуулгануud тухай» тогтоол-
нуудые бодото дээрэнь бэе-
лүүлхэ талаар һүүлэй жэл-
нүүдтэ ехэ оролдолго харга-
һан байна.

Мүнөө республика доторнай бүхы дээрээ 2060 оротой больницануудта хэдэ мянган врачнууд болон тусхай дунда мэргэжэлтэй медицинын хүдэлмэрилэгшэд ажаллана. Үнгэрэгшэ жэлдэ дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн 204 врач нэмэжэ ерээ. Тиихэдэ республикымнаи медицинскэ училищнуудые 600 гаран хүн дүүргэжэ гараа һэн.

Хүн зониие медицинскэ талаар хангалгын шанарые һайжаруулха хэрэгтэ үдэр бүрнин анхарал хандуулагдажа байдаг. Ушар нимэһээ үнгэрэгшэ жэлдэ 290 врач, 300 гаран тусхай дунда мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, съезднүүд, конференцинүүд, семинарнуудай хүдэлмэридэ хабаадалсаа. Республикадамнай 26 семинар үнгэрэгдэжэ, тэрэнэй 6-дань Москвагай, Ленинградай, Эрхүүгэй эрдэмтэд хабаадаа.

Эрхимээр ажаллан, хүдэлмэридөө харюусалгатангаар хандадаг хүдэлмэрилэгшэд манайда олон. Ароадахи табан жэлэй дүнгөөр 45 хүн орден, медальнуудта, 19 хүн «Элүүрые хамгаалгын отличник» гэһэн тэмдэгтэ хүртэһэн байна. Тэдэнэй тоодо Улаан-Удын хүүгдэй хоёрдохи больницын ахамад врач Ленинэй орденто Л. И. Алексеева, Онохойн больницын врач, Ажалай Улаан тугай орденто М. М. Токтонова, Түнхэнэй участково больницын фельдшер «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Л. Г. Бобкова, түргэн туһаламжын больницын хирург, РСФСР-эй габьяата врач А. И. Жалсараев болон бусад оролсоно.

Хүн зониие аргалха онол арганууд жэлһээ жэлдэ нарижуулан һайжаруулагдана. Жэшээлхэдэ, республиканска больницын травмотологическа отделенидэ Илизаровай аргаар хүнэй гэмтэһэн хүл аргалагдагдаг болоо. Түргэн туһаламжын больницада хоёр барокамера хүдэлнэ. Газова гангренэтэй үбшэнтэд тон урагшатайгаар эдэгэнэ. Мүн бусадшье мэргэжэлтэд шэнэ онол арганууды үргэнөөр хэрэглэнэ.

Республика доторнай бүхы дээрээ 2060 оротой больницануудта хэдэ мянган врачнууд болон тусхай дунда мэргэжэлтэй медицинын хүдэлмэрилэгшэд ажаллана. Үнгэрэгшэ жэлдэ дээдэ һургуулинуудые дүүргэһэн 204 врач нэмэжэ ерээ. Тиихэдэ республикымнаи медицинскэ училищнуудые 600 гаран хүн дүүргэжэ гараа һэн.

Хүн зониие медицинскэ талаар хангалгын шанарые һайжаруулха хэрэгтэ үдэр бүрнин анхарал хандуулагдажа байдаг. Ушар нимэһээ үнгэрэгшэ жэлдэ 290 врач, 300 гаран тусхай дунда мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, съезднүүд, конференцинүүд, семинарнуудай хүдэлмэридэ хабаадалсаа. Республикадамнай 26 семинар үнгэрэгдэжэ, тэрэнэй 6-дань Москвагай, Ленинградай, Эрхүүгэй эрдэмтэд хабаадаа.

Хүдөөгэй ажалшадай эмшэлэлгые саашадань һайжаруулха зорилгоор участково больницануудай, врачебнэ амбулаторинууд элдэб түхэрэлгэнүүдээр улам һайнаар хангагдагдаг боложо, томо тосхонуудта шэнэ амбулаторинуудые нээхээр хараалнабди.

Республиканска болон городой эмшэлэлгын эмхи зургаануудай врачнууд болон мэргэжэлтэд аргаламжа хэхэ зорилготойгоор хүдөө нютагуудта саг үргэлжэ гаража байдаг. Жэшээлхэдэ, 1981 ондо тэдэнэр 18807 дахин хүдөө гаража, 18807 хүниие үзөө, 778 гүүртэ болон отаранууда ошожо, малшадай бэсын элүүр энхые шалгаһан, лекци уншаһан, хөөрэлдөөнүудые үнгэргэнэ байна.

Санитарно-эпидемиологическа албан республика дотоннай хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар хүдэлжэ, һэргылэлгын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ажалшадай бэшэгүүд, гомдолнууд болон дурадхалнуудтай яоуулагдадаг хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха, мүн эдэ бэшэгүүдэй үндэһөөр элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха гэжэ оролдонобди.

Жэшээлхэдэ, 1980 ондо манай министерствэдэ 40 гаран бэшэг-гомдолнууд орогюн байгаа. Тиимэ бэшэгүүдэй тоо үнгэрэгшэ, 1981 ондо нилээд хороо.

Республикын элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө хүн зониие хамгалгын шанарые мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр һайжаруулха хэмжэнүүд абтажа байдаг.

Республикын элүүрые хамгаалгын министерство Захааминай районой түбэй больницын дэргэдэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули нээһэн байна. 1981 оной декабрьда, мүн 1982 оной март һарада районно больницануудай ахамад врачнуудай, ахамад медсестранүүдай республиканска семинар-зүблөөн үнгэргэдөө һэн. Тиимэ семинарнууд дээрэ түрүү дүй дүршэлые дэмжэн абаха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдадаг гээшэ. Хүн зониие элүүр энхэ байлгаха, элдэб үбшэнһөө һэргылхэ, хүдэлмэрилэгшэд, малшад болон тарыашадай эрхимээр ажаллаха арга нүхэсэл олгохо гээшэ медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилго мүн болоно.

Арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй һунгалтада энэ үдэр хаһадажа, эрхим хүүүд, басагадайнгаа түлөө дуугаа үгэхэдөө, Эхэ оронойнгоо экономико болон соёл культурын саашадаа улам түргэнөөр хүгжэхын түлөө, коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй бата нэгдэлэй түлөө дуугаа үгэхэмнай. Олон зуун депутадуудай дунда манай һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй түлөөлэгшэдшье бии. Тэдэнэрэй үргэн олониитын этигэл найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулха ёайһандань батаар найдамаар.

Баяр дээрэ баяр гэдэгтэл, респуликымнай медицинын бүхы хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө һандэрые, мүн нютагай Советүүдэй һунгалтые ажалай ба политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үгтажа байна.

К. МАЛАНОВ,
республикын элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ

Элүүрые хамгаалха талаар габьяатай байһанайнь түлөө Улаан-Удын районой Тарбагатайн түбэй больницын терапевт **О. Г. Бальжанова**, Хэжэнгын районой түбэй больницын невропатолог **Г. Д. Бальжинимаева**, республикын шүдэ, аргалдаг поликлиникын шүдэ аргалагша **Л. А. Барданова**, Сэлэнгын районой санитарно-эпидемиологическа станциин ахамад врач **Г. Г. Батышева**, Улаан-Удын Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Удэ станциин 3-дахи больницын үхибүүдэй консультациин врач-кардиоревматолог **Л. Ф. Бирюкова**, Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын министерствын ахамад акушер-гинеколог **З. И. Бураева**, Баргажанай районой түбэй больницын акушер-гинеколог **А. М. Думнова**, Захааминай районой түбэй больницын врач-терапевт **М. Е. Спиридонова**, Улаан-Удын инфекционно больницын ахамад врач **О. В. Матханова**, Улаан-Удын городской 4-дэхи больницын ахамад врач **З. В. Хабалова**, Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Удэ станциин 3-дахи больницын ахамад врач **Р.Б. Цыденов**, Н. А. Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын невропатолог **В. К. Чумакова**, Улаан-Удын городской 1-дэхи поликлиникын эндокринолог **В. А. Шурыгина** гэршэдтэ «Буряадай АССР-эй габьяата врач» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАГДАБА

Республикын элүүрые хамгаалгын органуудта ашаг үрэ өхэтэйгээр хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэй дешарамдуулан, Улаан-Удын медицинскэ училищиин багша **Л. Г. Бурдуковская**, республикын санитарно-эпидемиологическа станциин эпидемиологой туһалагша **О. Ф. Бутакова**, медицинскэ түргэн туһаламжын больницын кардиологическа отделениие даагша **Г. С. Бутуханова**, Улаан-Удын 6-дахи поликлиникын санитарка **Р. М. Горбунова**, Хурамхаанай районой түбэй больницын үхибүүдэй консультациин фельдшер **П. И. Коновалова**, үхибүүдэй 1-дэхи санаториин ахамад врач **З. А. Кубальская**, үхибүүдэй 1-дэхи больницын ахалагша медсестра **В. К. Лощенкова**, Яруунын районой Гарамай фельдшерско-акушерскэ пунктые даагша **В. В. Минеева**, Улаан-Удын инфекционно больницын ахамад врачай орлогшо **Н. С. Москалева**, Загарайн районой Хандагатайн участково больницын медсестра **Т. С. Слижевская**, уушханай ханяада аргалдаг республиканска диспансерай фтизиатор **М. М. Хангалова**, Зэдын районой Торийн участково больницын акушерка **М. Г. Цаганова**, республиканска больницын шүдэ аргалдаг врач **Н. Ц. Сультимова**, Мухар-Шэбэрэй районой Подлопатинска участково больницын фельдшер **В. А. Шалаева**, Түнхэнэй районой Хэрэнэй түбэй больницын офтальмолог **Т. Г. Шалбаева** гэгшэд Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотануудаар** шагнагдаба.

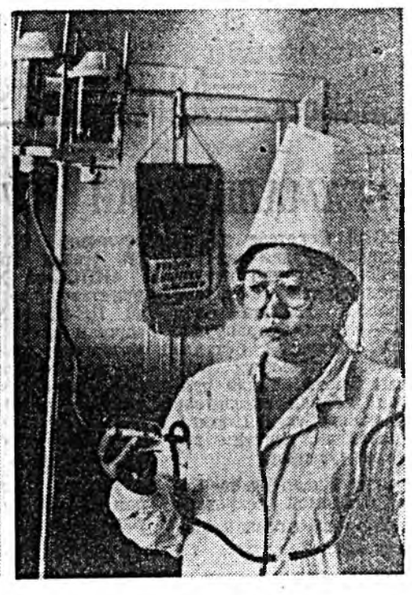

САГААН СЭДЬХЭЛТЭЙ ХҮНҮҮД

Түргэн туһаламжын городской больницын байшангай Улаан-Удэ хотын 45-дахи кварталда баригдаһанһаа хойшо табан жэлһээ үлүү саг үнгэрбэ. Энэ уе соо больнична городок урган һалбаржа, болбосон түхэлтэй болоһон байна.

Медицинын мянга гаран хүдэлмэрилэгшэд мүнөө энэ больницада ажаллахадаа, хүн зоной элүүрые хамгаалха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулжа байдаг. Энэмнай түсхай албантай, 480 оро дэбдихэртэй, мүнөөнэй түхэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр түргэс хангагдаһан эмшэлэлгын асари ехэ эмхи зургаан болоно. Жэлдээ больницын хүдэлмэрилэгшэд 130 мянга гаран хүн зондо амбулаторно туһаламжа үзүүлдэг юм.

Хүнэй эгээл үнэтэ шухаг баялигые — элүүр энхэ байлгые сахин хамгаалха гээшэ тон хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг болоно гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ һэн. Мүнөө тус больницын хүдэлмэрилэгшэд үргэн ниитэ ажалшадай элүүрые хамгаалхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсэеэ, мэргэжэл шадабаряа элсүүлнэ. Тиин больницын мэргэжэлтэд, врачнүүд республикынгаа хүдөө нютагуудаар ябажа, ажалшадай дунда эмнэлгэ-һэргылэмжын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна.

Городской больницын врачнууд, медсестранууд, техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай амжалтаар мэргэжэлтэ һайндэрөө үгтаба.

Үбшэнтэдтэ түргэн туһаламжа үзүүлдэг хирургическа отделени эндэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һүүри эзэлдэг юм. Дүршэл ехэтэй хирург Анна Даниловна Абашеева отделениие даадаг, Евгений Константинович Ким, Александр Батуевич Ербактанов гэгшэд энэ отделениин эрхим бэрхэ хирургнууд гэжэ тоологдодог.

Н. Тулонова, С. Тыхеева, В. Арьяева, С. Касьянова, Е. Мухолзоева, К. Миронова, Е. Олохоева болон бусад Улаан-Удын Н. Крупскаягай нэрэмжэтэ медицинскэ училищи дүүргэгдэ, медсестрагаар хүдэлнэ.

Нүхэдтөө хүндэтэй хүдэлмэрилэгшэд эндэ олон. СССР-эй Верховно Советэй депутат байһан, Буряадай АССР-эй ба РСФСР-эй габьяата врач, мэдээжэ хирург Андрей Иннокентьевич Жалсараев (мүнөө түсхайта пенсионер) институт дүүргэжэ ерэһэн олон залуу хирургнуудта үнэн зүрхэнэй туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлжэ, ажалайнь ехэ замда гаргаһан юм. Хирург Е. К. Ким тэрэнэй шаби болоно.

Эндэ аргалуулһан Б. Остоев, В. Темников, Ц-Д. Ринчинов, Н. Киров, А. Михайлов болон бусад олон хүнүүд түргэн туһаламжын городской больницын врачнуудые, медсестранууды, санитаркануудые мэргэжэлтэ һайндэрөөрнь халуунаар амаршалха зуураа, хүн зоной элүүрые сахин хамгаалха һайн һайхан хэрэгтэ бүри ехэ амжалта тайлахыень хүсэнэ.

С. БАЛДУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: хирург Е. К. Ким; хирургическа отделениин 2-дохи постын медсестра Евгения Олохоева; 1-дэхи постын медсестра Клара Миронова болон медсестра Вера Торгашина.

Авторай фото.

ДОЛООНОЙ ДЭЭЖЭ

Үглөөгүүр эртэ бодо бодо-
ор, Валерий Михайлэвич
алдаа яарана хэбэртэй.
га сай уухатай уухагүй тээ-
й кухни дотороо нэгэ хэды
ьелдэһэнэй һүүлээр һамга-
йнгаа шарайе адаглан хара-
, асуугни харасыень тодохо
ураа:

— Люда, миниишни даргын
шаалһаа «халиха» сагай бол-
р дүүрэхэ дүтэлөөл даа, һа-
агаа бү зобо. Һаянай гэр
йрынгаашье ажал мартан-
ад байһанаа тухайлнаб. Теэд
имни үшөө нэгэ бага тэсэжэ
ыш даа,— гээд нарин ма-
ргайгаарнь ханараад абана.

Людмила Николаевна нүхэ-
йнгөө ханарһанда уяраа бэ-
, харин һара хахадай турша
о үбгэнэйнгөө үдэр бүхэн-
долоон часта ажалдаа
шоод, үдэшын долоо-найман
гаар гэртээ ерэдэг болоһон-
о, энэмни иигэжэ ябаһаар
сэжэ тухаршахань ха гэжэ
анаагаа зобожо эхилһэн бай-
аа. Тэрэнээ тэмдэглэн үглөө
үхэндэ хэлэдэг үгэнүүдэйн-
э хэмжээе тэрэ өөрөө ту-
айлан, үлүүсэ шашанагүй хүн
а гүб гэжэ һанаад, энэ удаа
рэ харасаараа һанүүлба бшуу.
эд үбгэнэйнгөө гансата
йлгооД харюусахадань энэзб-
илэн:

— Мүнөөдэр барагшаг ерээ-
йл даа, айлшадтайбди,— гэ-
ь һанүүлха зуураа,— хэды
перацитайбта? — гэжэ һураба.

— Түсэбтэ хоёр бии. Виктор
етровичтоёо нэгэ нэгээр хэ-
э гэлсээ һэмди. Мүнөөдэр-
ай, нүхэр, пятница болошоо
э юм. Үнэхөөрөө айлшадтай
элэйлди,— гэжэ урда хэлсэ-
энээ һанаһан,— зай, бараг зоо-
э үзэхэб. Удэшэ болотэр,
нагни,— гээд, ажал тээшээ
шодог замдаа гараа һэн...

Улаан-Удэ хотын нарайлал-
ын байшангай отделениие
аагша И. И. Андреева гурба
араар мэргэжэлээ дээшэлүүл-
эз ондоо город ошоходэо,
ирург В. М. Поповые оро-
оо томилһон байгаа. Тиимэ-
э нүхэр Поповой һэшхэндэ
оёр үүргэ даалгаатай байһан
олоно.

Апрель һара манай нютаг-
в хады һалхитаи, хүйтэншье
аа, үлбэгүүр эртэ аихабгар
аихан, арюун тунгалаг агаар-
ай байдаг ха юм. Валерий
ихайлович автобусһоо бүү-
зад, ажалдаа яеража ябахэ-
аа Сэлэнгэ тээһээ һэбшээлэн
гаарые хомхойгоор һороссо-
он, агрель һарые магтэн
үулаһан поздүүдые һанаанэ-
аа оруулна. Буряадай арадэй
сэт Николаи Дамдиновай
оро үнгэтэн гадартай «Ап-
ель» гэжэ ном нюдэндэнь
эрагдахадаа гэнэ. Тиигэбшье
ольницада хүлеэжэ байһан
бшэнтэниинь, мүнөөдэр хэхэ
нотой хүдэлмэринь тэрэнэй
ухы һанеашархалыень бүлээ-
а хэбэртэй. «Мүнөөдэр үбэ-
энтэнөө түргэхэн эрьеэд,
ерацияа эхилхэ байнабди.

Операцимнай хүнгэн бэшэ. Дүрбэдэхи палата соомни хоёр хүндэ үбшэнтэн бии. Үбшэнгынь танигдаа хадаа айха юумэн, юрэдөө, үгы ха. Сэхэл аргалжа эхилхэмнай гээшэ, — гэхэ мэтэшэлэн элдэб асуудал ябууд шиидхэжэ ябаһаар ординаторскаяа орожо, Сэлэнгэ тээшэ хараһан сонхыень урматайханаар сэлижэрхинэ. Иимэрхүүгээр лэ хирург-гинеколог В. М. Поповой юрын үдэр эхилдэг юм.

* * *

1967 оной зун Түнхэнэй дунда һургуули дүүргэһэн Валерий хүбүүн врач болохоор сэдьхээшьегүй ябатараа, хоёр нүхэндгээ Эрхүүгэй медицинскэ институтда хабаяа туршахадаа, нүгөөдүүлһээ шалгаржа, студент болоһон намтартэй. «Долоон үхибүүдэй доройнь гээшээ» гэжэ эхэ, эсэгэдээ шоглуулдаг байһан Валера мүнөө болоходо доройнь бэшэ, харин дээжэнь байһанаа хэруулаа һэн. Юуб гэхэдэ, Поповтоной бүлэ соо дээдэ пургуули дүүргэһэн ондоо үхибүүн үгы бшуу.

Нарин үндэр бэетэй, хэрмэн хара маряатай, хараха янзада миһэрэн ябадаг шерайтай энэ врачые үбшэнтэн халуунаар харан хүндэлдэг, тэрэнһээ түбэгшээдэг, айншье татадаг юм. Валерий Михайлович өөрынгөө даадаг палатануud соо ариг сэбэрые айхабтар нариннаар сахиха эрилтэ табидаг. Үбшэн хүн гээшэб гээд үргэлжэ бү хэбтэгты гэжэ заабаришалдаг. Үбшэнгынөө эрьежэ, обход хэжэ ябахадаа, тэдэндээ элдэб һочин шог зүгаатай юумэ хөөрэхэ зуураа, ямаршьеб даа нэгэ онсо хэрэсаар хүн бүхэлий сэдьхэлэй нюуса байдалые таажа, сэдьхэлыень тэшэлүүлэн, заабол нэгэ хэмжээ абажа, туһалхые оролдодог. Тиимэһээ «аргалуулжа байһан хүндэ һанаагаень зобоохо юумэн байха ёһогүй юм. Хэрбээ тэрэнииие хамта усадхаагүй һаамнай, аргымнай ашаг үрэ бирагүйхэн байха» гэжэ тэрэ хэлэдэг заншалтай. Теэд үнэхөөрөөшье тиимэ гээшэ, зүбшэлгы, нүхэд.

Нэгэтэ үбшэнтэн Козловская хоолдоошье ошохоёо болёод, үргэлжэ орон дээрээ хэбтээд. Шалтагааниинь гэхэдэ—үбгэгэниинь хоёр үдэр ерээгүй байшоо. Валерий Михайлович палатадаа орон сасуу:

— Козловская, юун болоо6? Юундэ иимэ уйдхар гашуудалда дарагдаад хэбтэнэт? Ихэ оолоо һаа, үбшэндөө диилдэхэт. Харин бидэ хоёр тэрэнииие хэмта дараха ёһотойбди. Юун һаалта хэнэб, сэхыень хэлэгты,— гэжэ хандаба. Ушарынь мэдэһэн врач Козловскаягай нүхэрэй ажалладаг газарта хонходожо, шалтагааниень мэдээд, үбшэнтэнэйнгөө абари занда һайнаар нүлөолжэ шадаа һэн...

Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй ажал манай орондо бүгэдэ зондо тон ехэ хүндэтэй. Медицинэдэ хандахагүй, тэрэнэй туһаламжа хэрэглэхэгүй хүн гэжэ байдаггүй. Зүгөөр медигүүдэй үбшэнтэндэ хандаса, тэдэнэй мэргэжэл шадабариин хэмжээн адли бэшэ. Валерий Михайловичай хүдэлжэ байһан отделенидэ медигүүд олон хүдэлдэг ааб даа. Тэдэнэрэй нэрэ дээрэ бэшэгдэһэн тусхай дэбтэр соо врач В. М. Попов һайн талаһаа эгээл оло дахин дурдагдана. **«Үбшэнтэндэ анхаралтайгаар, үнэн зүрхэнһөө оролдон хандадагаитнаи, үбшэ зоболонгопоомнай һалгаалаһанайтнай түлөө һайн даа, Танда», «... Танай гарнууд ёһотойл эди шэдитэ, эм домто алтан гарнууд гээшэл!», «...Танай ганса эрхим мэргэжэлтэ бэшэ, харин һайн һайхан хүн байһандатнай бааратаибди»** гэхэ мэтэ тоо тэмшогүй олон мүрнүүдые дурдаха болоо һаа, нилээд ехэ саарпан, сагшье хэрэгтэйл. Сэдьхэлэй хэлүүн эдэ үгэнүүдые уншахадаа, өөрынгөө хүсэ шадал, сагшеышье гамнангүй, хүнүүдэй элүүр энхын түлөө ор үлдожо ябаһан врачай шанар шэнжэтэй, образтой танилсанабди.

Энээнээ үшөө дахин батэдхан, тэрээнтэй хамта хүдэлдэг нүхэдэнь һанамжа дурадхая. Хирургическа сестра В. А. Баганова:

— Валерий Михайловичтай гурбан жэлдэ хүдэлжэ байнаб. Хамта хүдэлхэдэ ехэ хүнгэн, уридша хүн. Ямаршье орёо хүндэ операцинуудые хэхэдээ тунхаридаггүй, табипан зорилгоёо нариндаар, һайнаар бэелүүлдэг. Энэмнай ганса эрхим хирург бэшэ, харин һайн хүн, һайн бүлын ээзэн юм.

Отделениие даагша И. И. Андреева:

— Ерээдүй ехэтэй, һайн мэргэжэлтэ. Москвада ординатура дүүргэжэ ерээ һэн. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Хүн зоной бэеын элүүр энхэ байлга манай орондо ниитын хэрэг болонхоо. СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерство эхэнэрнүүдэй озеын элүүр энхэ байлгые хангаха, эхэнэрнүүдтэ ба үхибүүдтэ үзүүлэгдэхэ медицинскэ туһаламжа һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые хараална гэжэ СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр С. П. Буренков СССР-эй профсоюзуудай XVII съезд дээрэ хэлээ һэн. Ороноймнай 1 миллиён 33,9 мянган врачнуудай дунда батаар алхалжа ябаһан В. М. Попов энэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулна.

1973 ондо Хориин районно больницада түрүүшынгээ алхамуудые хэһэн энэ врачта саашанхи замайнь залуур болоһон һайн эхин табигданан.

В. ТОКТОХОЕВА.

НҮҮРЬЭНЭЙ ЕХЭ ХЭБТЭШЭ

БУДАПЕШТ. Республикын эгээл шухала промышленна областнуудай нэгэн болохо Боршод областиин Дубичань гэжэ райондо венгер геологууд нүүрһэнэй ехэ хэбтэшэ олоо. Мэргэжэлтэдэй тоолон гаргаһанай ёһоор, эндэхи газар дайдада 100 миллион тонно үнэтэ түлишэ бии байна гэжэ тухайлагдана. Ерэхэ жэлнүүдтэ ВНР-эй нүүрһэ малталгын промышленностие хүгжөөхэ программын ёһоор, жэлдээ 2,5 миллион тонно нүүрһэ олзоборилхо шахта баригдажа эхилээ. Нүүрһэ малталгын промышленность ороной арадай ажахын эгээл түргөөр хүгжэжэ байгаа һалбариинуудай нэгэн болоно. Энэ табан жэлдэ Татабаньи, Вишонто гэжэ районуудта томо шахтануud баригдаха, нүүрһэнэй шэнэ уурхайнууд шэнжэлэгдэжэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

ТҮГЭС ХҮГЖЭНГИ ҺАЛБАРИ

СОФИ. Болгариин малшад мэргэжэлэйнгээ һайндэрые һаяхан тэмдэглэбэ.

Арадай засагаи жэлнүүдтэ Болгарида мал ажал хүдөө ажахын түгэс хүгжэнги һалбари болоо юм. Тусхай шэгэлтэй томо фермэнүүд болон малай комплексnууд тэрэнэй үндэнэ һуурины болодог.

ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАБА

ПРАГА. Совет түмэр замшадаи дамжуулгын Улаан туг ЧССР-эй түбэй түмэр замай коллективтэ барюулагдаба. Ашаа зөөхэ түсэб амжалтатаигаар дүүргэхын, хүдэлмэриин түрүү арга үргэнөөр нэотэрүүлхын түлөө түмэр замшадаи дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тэрэ илажа гараа юм.

ЧССР-эй түбэй түмэр зам ороной экономикодо шухала үүргэ дүүргэдэг. Брно болон Острава хотонуудаи хоорондо, мүн Прагын промышленна район болон Словакиин хоорондо ашаа ба хүнүүдые зөөлгэ түмэр замаар бэелүүлэгдэдэг. Тансахан нёдондо жэлдэ түмэр замаар 72,5 миллион тонно ашаа зөөгдэһэн байна. Энэнь Чехословакиин түмэр замуудаар зөөгдэдэг бүхы ашаанаи дурбэнэй нэгэ хубиһаа үлүү болоно.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ — ҮНДЭР ШАГНАЛ

БУДАПЕШТ. Үнгэрһэн жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй түлөө Венгриин хүдөө ажахын 60 гаран кооператив болон госхоздо үндэр шагналнууд барюулагдаа. «Эрхим предприяти» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Эдэнь Цегледэхи венгер-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ Бабольнско хүдөө ажахын кооператив болон бусад олон мэдээжэ ажахыннууд болоно. Үнгэрһэн жэлые эдэ коллективүүд ажалай үндэр дүнгүүдээр тэмдэглээ юм. Эдэ ажахынуудта гектар бүриһөө дунда зерноэр таби гаран центнер шэниисэ. 60 гаран центнер куруза хурыагдаһан байна.

МАШИНА БҮТЭЭГШЭДТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН ШЭНЭ ПРОДУКЦИ

БЕРЛИН. Магдебург хотын Э. Тельманэй нэрэмжэтэ хүндэ машина бүтээлгын комбинадай цехүүдһээ металл болбосоруулдаг промышленностиин предприятинуудта зорюулагдаһан элдэб түхэлэй шэнэ түхэрэлгэнүүд бүтээн гаргагдаба. Урда тээнь бүтээгдэдэг агрегадуудһаа гурбанай нэгэ шахуу хубяар тэдэ хүнгэн болгогдоо юм.

Электрын эльшэ хүсэ, түүхэй эд болон материалнуудые багаар гаргашалжа, эрхим шанартай түхэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ гээшэ үйлэдбэриин болон эрдэм шэнжэлгын коллективүүдэй гол зорилгонуудай нэгэн болоно, гээд ГДР-эй хүндэ машина ба прибор бүтээлгын министрэй орлогшо Г. Беме хэлэнэ. Мүнөө жэлдэ һалбариин предприятинууд шэнэ зүйлнүүдэйнгээ хэмжээе 20—25 процентээр бага болгохо зорилго табинхай.

ЭЛЕКТРЫН ЭЛЬШЭ ХҮСЭНЭЙ ТОМО БАРИЛГА

ХАНОИ. 70 гаран метр үндэртэ хүргэгдэһэн Фалайска ТЭС-эй түмэр бетон хоолой Вьетнамай Хайхынг ба Хабак провинцинуудай олон миллион хүн зондо харагдажа байдаг. Ороной хүдөө ажахын заншалта райондо электрын эльшэ хүсэнэй эгээл томо барилгануудай нэгэниинь баригдана. Эндэхи хүдэлмэри шиидхэхы шатадаа оронхой. Тиин жэлэй һүүл тээшэ станциин түрүүшын агрегат туршагдахаар хараалагдана.

Байгша оной түрүүшын кварталда шухала барилганнуудай тоодо оруулагдаһан СРВ-гэй томо ехэ барилганнууд дээрэ хүдэлмэриин эршэ эли бодо шангадаа. Шухала барилганнуудые бодхоолгодо арадай ажахые эмхидхэлгые ба хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха талаар шэнэ хэмжээнүүд, ехэ туһа нэмэри болоо.

(ТАСС).

ХИЛЫН САНАНАҺАА

АМГАЛАН ТАЙБАН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар ООН-он Генеральна Ассамблейн тусхай хоердохи сессидэ нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн бэшэгые уласхоорондын олоннитэ, хэбэлэл үргэнөөр зүбшэн хэлсэнэ, шэнжэлэн тайлоарилна. Энэ документ дотор найруулагдаһан гадаадын политическэ шухала удха шанартай һанал бодолнууд, үүсхэлнүүд, нью-Йоркдо боложо байһан бүхэдэлхэйн хуралдаанда оруулагдаһан шэнэ совет дурадхалнууд СССР-эй зэ найрамдал хүсэжэ байһыень батална, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ түлхисэ үгэнэ гэжэ элдэб оронуудай политическэ болон нинтын элитэ мэдээжэ ажал яоуулагшад, олоннитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд тэмдэглэнэ.

СССР-эй зэ найрамдалда дуратай, тэрэнэй гадаадын политикын залаи сэхэ байһые ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн СССР-эй уялга элирхэйлэн гэршэлбэ гээд БКП-гэй ЦК-гаи Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр **И. Младенов** мэдүүлээ.

Ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн СССР-эй уялга хадаа буу зэбсэгүүдые түгэн гаргалые хязаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хурыаха хэрэггэ Советскэ Союзай оруулһан элитэ ехэ үүсхэл, шэнэ шухала алхам болоно гэжэ СЬПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-гэй түрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ **Э. Хонеккер** болон Иеменэй Арабо Республикын вице-президент **А. Азиз Абдель Гани** Берлиндэ уулзажа хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гэһэн бүхы арадуудай хүсэл эрмэлзэлнүүдтэ энэ шиидхэбэринь харюусана.

СССР-эй шэнэ шухала үүсхэлые эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай һайшаан дэмжэнэ гэжэ **Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин** мэдүүлэг дотор тэмдэглэгдэнэ.

Ядерна дайнай аюул руу хүн түрэлтэниие түлхижэ оруулхагүй гээшэ мүнө

ҺҮНГАМАЛНУУДАЙ СУГЛААН

КПСС-эй Советскэ райкомой заседанинуудай зал соо тус районой арадай сүүдэй заседательнуудай суглаан һая болобо. Байгша оной апрель — июнь һаранууда ажалша коллектив бүхэндэ арадай заседательнууд һүнгагдаһан байгаа. Тэндэ һүнгагдаһан 300-аад заседатель — коллектив бүхэнэй этигэһэн, найдаһан хүнүүд тус суглаанда суглараа.

Партиин Улаан-Удын Советскэ райкомой секретарь П. П. Ефимов суглаа нээжэ, районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ К. Ф. Власовта үгэ үгэһэн байна.

«КПСС-эй XXVI съездын эрилтэнүүдһээ болон КПСС-эй ЦК-гай «Хуулиин ёһо заршам сахин хамгаалха хүдэлмэрине һайжаруулха ба хуули эбдэгшэдтэй тэмсэлые шангадхаха тухай» тогтоолһоо үндэһэлэн гараһан арадай сүүдэй ба арадай заседательнуудай зорилгонууд гэһэн элидхэл тэрэ хээ.

Удаань шэнээр һүнгагдаһан арадай заседательнуудта үнэмшэлгэнүүд барюулагдаа.

В. ТОКТОХОЕВА.

ШОГТОЙ, ЗУГААТАЙ ЗАНДАА

Улаан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводто ветеранууда совет байгуулагдаһаар үнинэй юм. Үбгэрхэ, хүгшэрхэ наһандаа хүрэбэшье, залуугайхидаал хүхюу, шогтой зугаатай хүнүүд уран һайханай коллективэй хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадалсадаг заншалтай.

Эдэнэй тоодо эгэшэ, дүү Клавдия Ивановна, Полина Ивановна Озель гэгшэд оролсодог. 70 наһанайнгаа дабаанда дүтэлжэ ябаһан хоёр эдэбхитэд ород, украин дуунуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэдэг юм. Гадна Клавдия Ивановна баснинуудые, шүлэгүүдые уран гоёор уншадаг шадабарнтай. Ветеранудай советэй гэшүүд һая Яруунын районоор айлшалаад ерээ. Тэдэнэр холын фермэ, отарануудта хүрэжэ, малшадые соёлой талаар хангаһан юм. Мүнөө СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе угтуулан, тусхай программа бэлдэжэ байнхай.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА БҮЛЭ

Азаар холын Азербайджан нютагай Махмед Олег Джафаров гэгшэ буряад эхэнэр Екатеринатай инаг һайхан сэдьхэлтэй үнэр баян бүлэ бодожо түбхиннөө, элдин хонгор Зэгэтэ нютагай «Улаан Туяа» совхозой хони-фруунаижа, район соогоо суутай болонхой.

Энэ бүлэ найман үхибүүдые хүмүүжүүлжэ, гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ хүрөөб. Ехэ хүбүүн Александрынь, буряад эсэгэтэй, татаар эхэтэй Альбина гэжэ басаганаар ай-бүлэ болоо. Блинчук—украин, Ринчин-Доржо—буряад, Мариф—азербайджан, Бринкин—ород шинэ дүрбэн үнөзнэ яһаһай хүрьэдэтэй юм.

Тамара басаганиинь Мужыхын дунда нүргуули дүүрээд, эсэгынгээ дүй дүршэл хэрэгтэй, нэгэ отара эрье хони даажа абаад, эрхим наймаар харуунажа, үнэрһэн жэлоо хонин бүридөө 4 килограмм 100 грамм ноолоо хайшалаа. Ажалдаа шүүрэгы бэрхэ Тамара КПСС-эй гэшүүнөө кандидат болонхой. Социалис мүрысөнэй түрүү зэрэдэ ябаһан азербайджан нүһэй Тамара «Улаан Туяа» совхозой шофёр, партиин гэшүүн Ринчин-Доржотой өөһэдынгөө инаг һайхан сэдьхэлээр мэнэ һаяхан гэр бүлэ боложо, Зэгэтэ нютагта эсэгэл түрүүн интернациональна хотоймо түрэ хүрим хэжэ, найн найхан юрөөлэй үеэнүүдээр үдэшэгөөбэ.

Д. ШИРАБОН,
худөө бэшэгшэ.

«НОГООН ХАДХУУРНУУД» МАГТААЛТАЙ

СССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан агитбригадануудай харалга ралон дотор эхилбэ. Муяын-Адагай соёлой байшангай дэргэдэхи «Ногоон хадхуурнууд» гэһэн нэрэтэй агитбригада эгээл түрүүлэн хүшэгэ сэлижэ, харагпадай урда гараһан байна. Эдэбэ мэргэжэлэй гүлөөлэгшэд — Ольга Раднажапова, Виктор Глотов, Александра Яковлева, Валентин Чирков, Надежда Сябо, Галина Тюрина гэгшэд энэ агитбригадын эдэбхитэд.

Нэн түрүүн эдэнэр Муяын леспромхозой коллективэй ажал хүдэлмэри тухай, түрүү модошод, механизаторнууд, наймаалагшад тухай дуу, шүлэгүүдээр хөөрэжэ үгэбэ. Виктор Глотов Валентин Чирков хоёр леспромхозой бригадын гэшүүд А. Л. Арсентьев, Д. А. Рузанов гэгшэдэй мүрысөөтэ хүдэлмэрине, уран аргануудые хэрэглэн харуулба. «Модошод» гэһэн дуун удаань гүйсэдхэгдэбэ. Энэ дуунай аялга шэнэ амжалтануудта уряалан зэдэлжэ, нэрьемэ альга ташалган болоо. Нигэжэ Багдаринда ажануугшад ажалай түрүүшүүл В. Пелевинов, Б. Скопин, М. Коваль, М. Похожкова болон бусад модошод тухай мэдэжэ абаха хаюм. Ажалдаа хайша хэрэгээр, хойрогоор хандадаг зариман агитбригадын шүүмжэлэлдэ оройон байна.

А. ЦЫРЕНОВ.
Баунтын район.

ХАНИ ХАЛУУНААР УГТАА

Һаяхан Хоринхоёлой байшанда гүрэнэй Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театран артистнууд зоотехник Ринчин Хамаевич Бадмаевай «Сагаан алтан», Монголой драматург Чойжилын Чимидэй «Бүүрал аба» гэһэн эүжэгүдые табижа, харагшадые сэхэ баясуулба.

Мүнөө үедэ хони үсхэбэрилгын ажалые хүгжөөлгын зарим асуудалнуудай шиидхэлгые харуулһан «Сагаан алтан» гэһэн эүжэгэй гол рольнуудые гүйсэдхэһэн артистнууд Ч. Д. Ринчинов, А. В. Нечкина, Н. О. Цыбикжапов, Д. Д. Бочкитоев, Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Д. С. Чимитова, Н. Г. Токуренова, республикын габьяата артистнууд Ц. Б. Цырендоржиев, Б. Х. Рабданова болон бусад харагшадта хани халуунаар үгтагдаа.

«Бүүрал аба» гэжэ эүжэгсоо хүбүүнэйнгээ хүсэл, зорилгоор ехэ-ехэ ажалнуудые хэжэ, ехэ-ехэ амжалтанууда хүрэһэн,